

Kategori: Pasientbehandling/Legemidler	Gyldig fra/til:03.02.2026/03.08.2027
Organisatorisk plassering: Helse Bergen HF/Fellesdokumenter/Pasientbehandling	Versjon: 7.00
Godkjenner: Bjånes, Tormod Karlsen - legemiddelkomiteen	Prosedyre
Dok. ansvarlig: Legemiddelkomiteen	Dok.id: D34495

Innhold

1	Hensikt	1
2	Målgruppe og avgrensning	1
3	Ansvar	1
4	Gjennomføring.....	2
4.1	Bestilling	2
4.2	Ordinering	2
4.2.1	Reseptformidleren (RF)	2
4.3	Istandgjøring av LAR-legemiddel	2
4.4	Utdeling av LAR-legemiddel	3
4.4.1	Fremgangsmåter for ulike administrasjonsmåter	3
4.5	Permisjon	5
4.6	Vurdering av dosering	5
4.7	Pårørende som er i LAR (f.eks. følger barn som er innlagt)	6
4.8	Brukerveiledninger og nasjonale retningslinjer	6
5	Referanser	6
6	Endringer siden forrige versjon.....	6

1 Hensikt

Sikre forsvarlig og lik håndtering av legemidler til legemiddelassistert rehabilitering (LAR, se Definisjoner Legemidler). Med **LAR-legemiddel** menes legemidler i ATC-gruppe N07BC.

2 Målgruppe og avgrensning

Alle som håndterer LAR-legemidler i Helse Bergen skal ha kjennskap til innholdet i prosedyren. Prosedyren gjelder for både sengeposter og poliklinikker, og tar utgangspunkt i:

- LAR-forskriften
- Forankring i lov og forskrift

3 Ansvar

Fordeling av praktiske oppgaver innen legemiddelhåndtering

Ved behov for avklaringer eller koordinering av pasientens behandling i LAR bør aktuell LAR-poliklinikk kontaktes: Rus- og avhengighetsklinikken – Innsiden.

Sykepleier/vernepleier er ansvarlig for å sikre observert utdeling og inntak av LAR-legemiddel.

Ved utskrivning fra sykehusavdeling

Behandelnde lege er ansvarlig for at behandler i Rus- og avhengighetsklinikken LAR og utleveringssted kontaktes i god tid før utskrivning. Hensikten er at LAR-behandlingen skal tilbakeføres til aktuell instans (Rus- og avhengighetsklinikken LAR eller førstelinjetjenesten) på en forsvarlig måte.

Rus- og avhengighetsklinikken

Pasientansvarlig behandler i Rus- og avhengighetsklinikken LAR er ansvarlig for å holde LAR Meona oppdatert.

4 Gjennomføring

4.1 Bestilling

LAR-legemiddel bestilles på lik måte som andre A-preparater [Bestilling av apotekvarer](#). Innlagte pasienter skal få sine LAR-legemidler fra enhet de er innlagt på.

4.2 Ordinering

Informasjon om hvilken poliklinisk behandling pasienten har, vil komme opp i Meonakurvens toppfelt; Tilleggsoppl.

Ved innleggelse i sykehus/DPI/DPS vil pasienten ha to aktive kurver i Meona.

- Klikk på verktøyknappen Kurveoversikt og åpne LAR-kurven, her finner du oppdatert kurveinformasjon vedrørende LAR-behandlingen. Denne LAR-kurven skal kun brukes som en *informasjonskilde* under sykehusinnleggelsen!
- Overfør ordinasjonen fra LAR-kurven til den aktuelle enhetens kurve under innleggelse.
- Kontakt LAR-lege etter behov, med hensyn til tilpasning av LAR-behandling til somatisk og/eller psykisk sykdom og smerte. Ved behandling av akutt smerte hos LAR-pasienter kan [Seksjon for smertebehandling](#) rådføres.
- Sørg for at kurven alltid viser om det er **observert inntak** og hvilke **hent dager** pasienten har for doser til selvadministrering. Denne informasjonen blir registrert i kurvens toppfelt i feltet **Utredning/behandling**.
- Ved overføring til ny post (utenfor Rus- og avhengighetsklinikken) bør det informeres om at pasienten har en aktiv kurve fra LAR.

4.2.1 Reseptformidleren (RF)

Pasienter som ikke får utdelt LAR-legemidler fra LAR-poliklinikk, får forskrevet LAR-legemiddel i e-resept. Opplysninger om legemiddel og dose finnes i RF, ikke i Meona.

4.3 Istandgjøring av LAR-legemiddel

- Foreta istandgjøring på grunnlag av kurve i aktuell enhet overført fra LAR-kurve.

- Sikre identitet og holdbarhet av tablett/sublingvaltablett ved legging i dosett - innpakning/folie skal ikke brytes.
- Dokumenter istandgjøring i kurven til aktuell enhet.
- Husk å dokumentere i narkotikaregnskap – se A- og B-preparater - kontroll med innkjøp og forbruk.

4.4 Utdeling av LAR-legemiddel

Helsepersonell skal kontrollere pasientens identitet i henhold til retningslinjen Sikring av pasienters identitet i Helse Bergen før utdeling av legemiddelet.

For å sikre at legemidlet ikke blir inntatt feilaktig eller omsatt, skal inneliggende pasienter få observert inntak.

- Legemiddel deles ut i ordinert dose, til avtalt tid.
- Ingen ekstra doser deles ut.
- Ansatt og pasient sjekker at legemiddel og dose er riktig.

Som hovedregel er det ikke nødvendig å dokumentere inntak på eget kvitteringsskjema. I noen tilfeller kan det bli vurdert som nyttig at dokumentasjonen er tilgjengelig for enkeltpasienter. Ansatt og pasient signerer da på:
Kvitteringsskjema for observert utdeling og inntak av substitusjonsbehandling LAR.

Ved bekymring om unnaluring skal ansvarlig lege i Rus- og avhengighetsklinikken orienteres, og nødvendig tiltak kan/vil bli vurdert iverksatt.

Personell ved sengeposten skal ikke dokumentere i LAR-kurven, men bruke kurven ved den aktuelle enheten.

4.4.1 Fremgangsmåter for ulike administrasjonsmåter

4.4.1.1 Observert inntak av Metadon mikstur

Sengepostene på sykehuset har sjelden ferdig doserte Metadon flasker i lagerbeholdning, men bruker vanligvis mikstur 10 mg/ml og må utføre utregning av dose. Informasjon om årsak til opptrekk bør gis til pasient i forkant av medisinerings.

Figur 1: Ferdig doserte flasker anbefales

Figur 2: Ved bruk av Metadon 10 mg/ml i flaske til flergangsbruk trekkes riktig volum opp med peroral sprøyte. Dosen helles over i medisinerbeholder som merkes med pasientnavn, mengde (ml) og dose.

I Rus- og avhengighetsklinikken gis det som hovedregel en ferdig dosert Metadon til hvert inntakstidspunkt, som er pasientbunden. Volum varierer ut fra styrke og dose.

- Vurder om pasienten skal ha full dose eller redusert dose, se 4.6.
- Pasient og ansatt sjekker at det er riktig legemiddel og riktig dose.
- Ansatt skrur av korken på flasken. Ansatt beholder korken, og gir flasken til pasienten.
- Pasienten drikker sin ferdig tillagede dose under påsyn av ansatt.
- Pasient kan fylle den tomme flasken med vann, som så drikkes.
- Den tomme flasken tas tilbake av ansatt.
- Pasienten observeres inntil miksturen er svelget.
- Pasienten oppfordres til å drikke vann etter inntak. Det vil rense og skylle munnen.
- Tomme flasker / rester håndteres som avfall i henhold til Avfallshåndtering, legemidler.
- Ansatt kvitterer for gitt legemiddel i pasientens kurve i Meona.

Merk: For Metadon er det behov for 2 timers observasjonstid (med nærmere kliniske vurderinger spesielt respirasjonsfrekvens, sedasjon, pupillestørrelse mm.) ved opptrapping, re-opptart etter uteblivelse, doseøkning, og mistanke om samtidig inntak av andre dempende stoffer som f.eks. benzodiazepiner, alkohol, GHB/GBL, gabapentinoider, andre opioider eller psykofarmaka, for å redusere risiko for overdose.

4.4.1.2 Observert inntak av metadon og morfin tabletter

- Vurder om pasienten skal ha full dose eller redusert dose, se 4.6.
- Pasienten får utdelt et glass vann.
- Ansatt og pasient sjekker at legemiddel og dose er riktig.
- Ansatt tar legemidlet over i medisinerbeger som pasienten selv fører til munnen. Pasienten skal ikke motta tablettene i hånden.
- Pasienten observeres inntil tablettene er svelget.
- Medisinerbeger og vannglass tas tilbake av ansatt.
- Ansatt kvitterer for gitt legemiddel i pasientens kurve i Meona.

4.4.1.3 Observert inntak av buprenorfin / buprenorfin-kombinasjon sublingvaltabletter

- Vurder om pasienten skal ha full dose eller redusert dose, se 4.6.
- Pasienten får utdelt et glass vann og oppfordres til å drikke for å fukte slimhinnene, dette vil lette opptak av legemiddelet.
- Ansatt og pasient sjekker at legemiddel og dose er riktig.
- Ansatt tar legemidlet over i medisinerbeger som pasienten selv fører til munnen. Pasienten legger tablettene under tungen. Pasienten skal ikke motta tabletter i hånden.
- Pasienten observeres inntil tablettene er absorbert for å hindre at de fjernes eller svelges. Pasienten har i henhold til Helsedirektoratets beslutning rett til ikke å la seg observere ved inntak av LAR legemiddel i mer enn 5 minutter. Dersom pasienten gjør gjeldende denne retten, skal den etterleves.
- Ved mistanke om at tablettene ikke er absorbert, be pasienten sitte lengre.
- Pasienten oppfordres til å drikke vann etter inntak for å rense og skylle munnen.
- Medisinerbeger og vannglass tas tilbake av ansatt.

- Ansatt kvitterer for gitt legemiddel i pasientens kurve i Meona.
- Ved bekymring om unnaluring skal ansvarlig lege i Rus- og avhengighetsklinikken orienteres, og nødvendig tiltak kan/vil bli vurdert iverksatt.

4.4.1.4 Pasient på depotpreparat med buprenorfin

- Ansvarlig lege (LIS- eller overlege) legger inn informasjon om ordinerings av buprenorfin depotpreparat (Buvidal® depotinj) som kritisk opplysning i DIPS av: «Pasienten er i LAR og bruker buprenorfin depot (legg inn spesifikt preparat). Ved behov for akutt smertelindring ta kontakt med lege ved avdeling for rusmedisin.»
- Avklar når sist dose ble gitt, og dermed når ny dose skal gis. Det skal alltid skrives et journalnotat med tittel «BUVIDALINJEKSJON» med informasjon om gitt dose og planlagt dato for neste dose.
- Ta kontakt med pasientansvarlig behandler i Rus- og avhengighetsklinikken LAR / LAR poliklinikk og avtal opplegg, dersom det blir aktuelt å gi depotpreparat på post.

4.4.1.5 Pasient på depotpreparat med morfin

- For bruk av morfin depottabletter (Dolcontin, Malfin), se 4.4.1.2
- For bruk av hurtigvirkende morfingranuler i depotkapsler, se egen Rutine for inntak av Contalgin Uno depotkapsler.

4.5 Permisjon

Behandler i Rus- og avhengighetsklinikken LAR bør kontaktes for vurdering av om det er forsvarlig overfor konkret LAR-pasient å innvilge permisjon, og innen hvilke rammer.

Merknad: Medisinering med LAR-legemiddel er lege ved sykehuset sitt ansvar også under permisjon

4.6 Vurdering av dosering

Istandgjøring av legemiddel til den enkelte pasient foretas alltid på grunnlag av legesignert ordinasjon.

Dersom pasienten hevder å ikke ha inntatt sitt LAR-legemiddel den dagen pasienten blir innlagt, bør pasientansvarlig lege undersøke følgende før beslutning om dosering av LAR – legemiddel tas:

- Lege eller sykepleier kontakter aktuell LAR poliklinikk for å verifisere opplysningene. Opplysninger om hvilken poliklinikk pasienten tilhører, finnes under tilleggsopplysninger i Meona. Åpningstider ved LAR poliklinikkene er mandag til lørdag kl. 08-15.00. Søndag stengt. Har pasienten utlevering på apotek kan aktuelt apotek kontaktes.
- Får man ikke opplysninger fra utleveringsstedet, må pasientansvarlig lege, eventuelt konsultlege i LAR eller bakvakt, gjøre en vurdering basert på anamnese, kliniske tegn på abstinens eller ruspåvirkning, samt hensynet til forsvarlig dosering.
- Som hovedregel bør det ikke gis mer enn halv dose initialt. Deretter bør det vurderes å titrere seg opp til hel dose i løpet av resten av døgnet slik at pasienten ikke fremstår abstinent. Er pasienten ruspåvirket skal det gis redusert dose eller ingen dose, avhengig av grad av ruspåvirkning.
- Har pasienten ikke inntatt sitt LAR-legemiddel på flere dager bør en ta utgangspunkt i doseanbefalinger i nasjonal retningslinje ved re-oppstart av medikamentell behandling. I

sykehus har man mulighet til tett overvåking og man kan derfor dosere hyppigere og gi høyere døgndose enn angitt i veilederen. F.eks. kan det gis mindre tilleggsdoser ut over initial morgendose dersom pasienten fremstår abstinent på kvelden og natten. Lege eller sykepleier ved enheten bør informere utleveringsstedet om at pasienten er innlagt.

4.7 Pårørende som er i LAR (f.eks. følger barn som er innlagt)

- Ansvarlig lege i Rus- og avhengighetsklinikken / annet helseforetak eller fastlege må avtale og sende dosebekreftelse til sykehusapotekets *publikumsavdeling* (tlf. 55 97 53 44 - tast 1).
- Bestilling og utdeling til pårørende vil foregå fra sykehusapotekets publikumsavdeling.

4.8 Brukerveiledninger og nasjonale retningslinjer

For detaljert beskrivelse om handlinger i kurven, se [Meona Brukerveilednings- og filmportal](#).

For mer informasjon se:

[Nasjonal retningslinje for legemiddelassistert rehabilitering ved opioidavhengighet](#).

5 Referanser

Interne referanser

1.1.8-03	Sikring av pasienters identitet i Helse Bergen
1.2.2.1-02	Definisjoner Legemidler
1.2.2.1-03	Fordeling av praktiske oppgaver innen legemiddelhåndtering
1.2.2.1-12	Forankring i lov og forskrift
1.2.2.2-01	Bestilling av apotekvarer
1.2.2.2-07	Avfallshåndtering, legemidler
1.2.2.4-01	A- og B-preparater - kontroll med innkjøp og forbruk
1.2.2.6.10-02	Kvitteringsskjema for observert utdeling og inntak av substitusjonsbehandling LAR
1.2.2.6.10-03	Rutine for inntak av Contalgin Uno depotkapsler

Eksterne referanser

2.10.3 ATC-gruppe N07BC
1.13.10 Forskrift om legemiddelassistert rehabilitering (LAR-forskriften)
2.31.18 Nasjonal retningslinje for legemiddelassistert rehabilitering ved opioidavhengighet

6 Endringer siden forrige versjon

Oppdatert mht. navneskifte fra AFR til Rus- og avhengighetsklinikken, samt sletting av avregistrert preparater (Sixmo, Suboxone) og inaktive lenker.